

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

5. september 2019*

»Præjudiciel forelæggelse – direktiv 2002/22/EF – forsyningspligt og brugerrettigheder i forbindelse med elektroniske kommunikationsnet og -tjenester – artikel 26, stk. 5 – fælleseuropæisk alarmnummer – tilrådighedsstillelse af opkaldslokaliseringsfaciliteter«

I sag C-417/18,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Vilniaus apygardos administracinis teismas (den regionale forvaltningsdomstol i Vilnius, Litauen) ved afgørelse af 21. juni 2018, indgået til Domstolen den 26. juni 2018, i sagen:

AW,

BV,

CU,

DT

mod

Lietuvos valstybė, repræsenteret ved Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba, Bendrasis pagalbos centras og Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija,

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, M. Vilaras (refererende dommer), og dommerne K. Jürimäe, D. Šváby, S. Rodin og N. Piçarra,

generaladvokat: M. Campos Sánchez-Bordona,

justitssekretær: kontorchef M. Aleksejev,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 2. maj 2019,

efter at der er afgivet indlæg af:

- AW, BV, CU og DT ved advokatas L. Šaltinytė, bistået af L. Žalnieriūnas,
- den litauiske regering ved R. Dzikovič, K. Dieninis og R. Krasuckaitė, som befuldmægtigede,

* Processprog: litauisk.

– Europa-Kommissionen ved G. Braun, S.L. Kalėda, L. Nicolae og A. Steiblytė, som befuldmægtigede, og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 26 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/22/EF af 7. marts 2002 om forsyningspligt og brugerrettigheder i forbindelse med elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (forsyningspligtdirektivet) (EFT 2002, L 108, s. 51), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/136/EF af 25. november 2009 (EUT 2009, L 337, s. 11) (herefter »direktiv 2002/22«).
- 2 Anmodningen er blevet fremsat i forbindelse med en tvist mellem AW, BV, CU og DT (herefter »AW m.fl.«) og Lietuvos valstybė (den litauiske stat), repræsenteret ved Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba (tilsynsmyndighed for kommunikation), Bendrasis pagalbos centras (det fælles center for alarmtjenester) og Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija (Republikken Litauens indenrigsminister) vedrørende deres påstand om godtgørelse.

Retsforskrifter

EU-retten

Direktiv 2002/22

- 3 I 36. betragtning til direktiv 2002/22 anføres følgende:

»Det er vigtigt, at brugerne kan benytte det fælleseuropæiske alarmnummer »112« samt eventuelle andre nationale alarmnumre gratis fra en hvilken som helst telefon, herunder også offentlige betalingstelefoner, uden at skulle bruge nogen form for betaling. [...] Hvis alarmtjenesterne, i det omfang det er teknisk muligt, får mulighed for nummervisning, vil de kunne beskytte brugerne af »112«-tjenesterne bedre, og det vil øge sikkerheden og hjælpe alarmtjenesterne med at udføre deres opgaver, forudsat at det sikres, at opkald og tilhørende oplysninger fremføres til alarmtjenesterne. [...]«

- 4 Direktivets artikel 26 bestemmer:

»1. Medlemsstaterne sikrer, at alle slutbrugere af den i stk. 2 anførte tjeneste, herunder brugere af offentlige betalingstelefoner, kan ringe gratis og uden at være nødsaget til at benytte nogen form for betalingsmiddel til alarmtjenester på det fælleseuropæiske alarmnummer 112 og på andre alarmnumre, som medlemsstaterne eventuelt har fastlagt.

2. Medlemsstaterne sikrer i samråd med de nationale tilsynsmyndigheder, alarmtjenester og udbydere, at virksomheder, der over for slutbrugere udbyder en elektronisk kommunikationstjeneste, som giver mulighed for at foretage indenlandske opkald til et eller flere numre i en national telefonnummerplan, giver adgang til alarmtjenester.

3. Medlemsstaterne sikrer, at opkald til det fælleseuropæiske alarmnummer 112 besvares hensigtsmæssigt og håndteres bedst muligt i forhold til den måde, de nationale alarmsystemer er tilrettelagt på. Sådanne opkald besvares og håndteres mindst lige så hurtigt og effektivt som opkald til det eller de nationale alarmnumre i lande, hvor sådanne numre stadig er i brug.

[...]

5. Medlemsstaterne sikrer, at relevante virksomheder gratis stiller opkaldslokaliseringsfaciliteter til rådighed for den myndighed, der håndterer alarmopkald, så snart opkaldet når frem til den pågældende myndighed. Dette gælder for samtlige opkald til det fælleseuropæiske alarmnummer 112. Medlemsstaterne kan udvide denne forpligtelse til at omfatte opkald til nationale alarmnumre. De kompetente tilsynsmyndigheder fastsætter kriterier for, hvor nøjagtige og pålidelige de opkaldslokaliseringsfaciliteter skal være, der stilles til rådighed.

[...]«

Direktiv 2009/136

- 5 I 39. betragtning til direktiv 2009/136 anføres følgende:

»Det bør være muligt for slutbrugerne at kalde og få adgang til alarmtjenester via enhver telefonitjeneste, der kan etablere taleopkald ved hjælp af et eller flere numre i nationale telefonnummerplaner. [...] Pligten til at stille lokaliseringsoplysninger om den kaldende part til rådighed bør styrkes for at yde borgerne bedre beskyttelse. Specielt bør virksomhederne stille stedbestemmelsesdata til rådighed for alarmtjenester, så snart opkaldet når frem til den pågældende tjeneste, uanset hvilken teknologi der anvendes. [...]«

Litauisk ret

Republikken Litauens lov nr. IX-2135 om elektronisk kommunikation

- 6 Artikel 34, stk. 10, i Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymas nr. IX-2135 (Republikken Litauens lov nr. IX-2135 om elektronisk kommunikation) af 15. april 2004 (Žin., 2004, nr. 69-2382) i den affattelse, som finder anvendelse i hovedsagen, bestemte:

»Alle udbydere af offentlige kommunikationsnet og/eller offentlige elektroniske kommunikationstjenester skal sikre deres abonnenter og/eller brugere af offentlige elektroniske kommunikationstjenester, herunder brugere af offentlige mønttelefoner og handikappede abonnenter og/eller brugere, gratis adgang til de instanser, der varetager nødsituationer, i overensstemmelse med den procedure og de betingelser, der er fastsat af tilsynsmyndigheden for kommunikation.«

- 7 Lovens artikel 68, stk. 2, havde følgende ordlyd:

»Udbydere af offentlige kommunikationsnet og udbydere af offentlige elektroniske kommunikationstjenester skal uden samtykke fra abonnenten eller den faktiske bruger af elektroniske kommunikationstjenester gratis stille lokaliseringsfaciliteter (herunder trafikdata) til rådighed for det fælles center for alarmtjenester. Lokaliseringsfaciliteter skal for så vidt angår samtlige alarmopkald stilles gratis til rådighed for det fælles center for alarmtjenester, så snart det fælles center for alarmtjenester besvarer alarmopkaldet. Det fælles center for alarmtjenester skal foreslå tilsynsmyndigheden for kommunikation kriterier for, hvor nøjagtige og pålidelige opkaldslokaliseringsfaciliteterne skal være. Tilsynsmyndigheden for kommunikation skal under hensyntagen til det fælles center for alarmtjenesters forslag fastsætte kriterier for, hvor nøjagtige og

pålidelige opkaldslokaliseringsfaciliteterne skal være. Udgifter til erhvervelse, installation (tilpasning), opdatering og support af hardware (og tilknyttet software), som ikke er nødvendig for at sikre udbyderens økonomiske virksomhed, men som er nødvendig for at stille lokaliseringsfaciliteter (herunder trafikdata) til rådighed for det fælles center for alarmtjenester, skal betales tilbage til udbyderne af offentlige kommunikationsnet og -tjenester af staten i overensstemmelse med den af regeringen fastsatte procedure. De øvrige bestemmelser i dette stykke gennemføres efter den fremgangsmåde og de betingelser, der er fastsat i denne lovs artikel 34, stk. 10.«

Reglerne for adgang til alarmtjenester

- 8 Ved bekendtgørelse nr. 1V-1087 af 7. november 2011 fastsatte direktøren for tilsynsmyndigheden for kommunikation reglerne for abonnenters og/eller brugeres adgang til tjenester fra de myndigheder, der udbyder alarmtjenester (herefter »reglerne for adgang til alarmtjenester«).
- 9 Denne procedures punkt 4.5.4.1 bestemmer, at udbydere af offentlige mobilnet skal stille lokaliseringsfaciliteter til rådighed med en nøjagtighed som basisstationsdækningen (sektor) (mobil-ID). I denne forbindelse har den forelæggende ret anført, at den pågældende procedure ikke specificerer den minimumsnøjagtighed, hvormed basisstationerne skal stille opkaldslokaliseringsfaciliteterne til rådighed, eller hvor tæt på hinanden basisstationerne skal være opstillet.
- 10 I henhold til punkt 4.5.4.2 i reglerne for adgang til alarmtjenester skal 95% af alle lokaliseringsfaciliteter stilles til rådighed inden for 20 sekunder fra tidspunktet for forbindelsen til det fælles center for alarmtjenesters server eller fra det tidspunkt, hvor det fælles center for alarmtjenester sender en anmodning til udbyderen af et offentligt mobilnet og/eller af offentlige mobiltjenester.
- 11 Punkt 4.5.4.3 i reglerne for adgang til alarmtjenester bestemmer, at ordningen for tilrådgighedsstillelsen af lokaliseringsfaciliteter fra udbydere af offentlige mobilnet skal være fuldt ud duplikeret, mens tilgængeligheden ikke må være mindre end 97% pr. år.

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 12 AW m.fl. er nærtstående til ES, en ung pige på 17 år, der var offer for en kriminel handling. Det fremgår af de sagsakter, som Domstolen råder over, at ES den 21. september 2013 omkring kl. 6 om morgenen i en forstad til Panevėžys (Litauen) blev kidnappet, voldtaget og brændt levende i bagagerummet i en bil. Mens hun var spærret inde i dette bagagerum, ringede hun ved hjælp af en mobiltelefon til den litauiske alarmcentral ved at benytte det fælleseuropæiske alarmnummer »112« (herefter »112«) ca. ti gange for at få hjælp. Alarmcentralens udstyr viste imidlertid ikke nummeret på den anvendte mobiltelefon, hvilket hindrede centralens ansatte i at lokalisere hende. Det var ikke muligt at afgøre, om den mobiltelefon, som ES anvendte, var udstyret med et SIM-kort, eller hvorfor dens nummer ikke var synligt på alarmcentralen.
- 13 AW m.fl. anlagde sag ved den forelæggende ret med påstand om, at den litauiske stat blev dømt til at betale godtgørelse for den ikke-økonomiske skade lidt af ES og af sagsøgerne selv, ES' nærtstående. De har til støtte for deres søgsmål gjort gældende, at Republikken Litauen ikke har foretaget en korrekt praktisk gennemførelse af artikel 26, stk. 5, i direktiv 2002/22. Denne undladelse indebærer, at det ikke var muligt at videregive lokaliseringsoplysninger om ES til operative polititjeneste, hvilket forhindrede dem i at komme hende til hjælp.
- 14 Den forelæggende ret har rejst spørgsmålet, dels om artikel 26, stk. 5, i direktiv 2002/22 regulerer den obligatoriske tilrådgighedsstillelse af lokaliseringsfaciliteter, når opkald foretages fra mobilenheder uden SIM-kort, dels om der i et tilfælde som det i hovedsagen omhandlede, hvor en medlemsstats

lovgivning giver mulighed for at foretage opkald til 112 med en mobiltelefon uden SIM-kort, skal etableres opkaldslokaliseringsfaciliteter for sådanne alarmopkald i henhold til artikel 26, stk. 5, i direktiv 2002/22.

- 15 Såfremt det måtte lægges til grund, at medlemsstaterne med hensyn til et opkald til 112, der foretages med en mobiltelefon uden SIM-kort, har pligt til at sikre sig, at den kaldende part lokaliseres, ønsker den forelæggende ret ligeledes oplyst, om den gældende litauiske lovgivning i forhold til de forpligtelser, der følger af artikel 26, stk. 5, i direktiv 2002/22, gør det muligt at sikre en tilstrækkeligt præcis lokalisering af den kaldende part.
- 16 Endelig har den forelæggende ret anført, at såfremt det måtte vise sig, at de kompetente myndigheder i medlemsstaterne har pligt til at sikre, at lokaliseringen af en person, der ringer til 112, fastlægges, selv i det tilfælde, at denne person foretager et opkald med en mobiltelefon uden SIM-kort, skal den behandle spørgsmålet, om der skal fastslås en direkte årsagsforbindelse mellem den berørte medlemsstats tilsidesættelse af denne forpligtelse og den af privatpersoner lidte skade, eller om det er tilstrækkeligt at fastslå en indirekte årsagsforbindelse, såfremt en sådan årsagsforbindelse i henhold til national lovgivning eller retspraksis er tilstrækkelig til at opfylde en af betingelserne for, at den berørte medlemsstat ifalder ansvar.
- 17 Under disse omstændigheder har Vilniaus apygardos administracinis teismas (den regionale domstol i forvaltningsretlige sager i Vilnius, Litauen) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
  - »1) Regulerer artikel 26, stk. 5, i direktiv 2002/22[...] den obligatoriske tilrådighedsstillelse af lokaliseringsfaciliteter, når opkald foretages fra mobilenheder uden SIM-kort?
  - 2) Når en medlemsstats nationale lovgivning giver privatpersoner mulighed for at foretage opkald til det europæiske alarmnummer »112« uden et SIM-kort, betyder dette forhold da, at der skal etableres lokaliseringsfaciliteter for sådanne alarmopkald i henhold til artikel 26, stk. 5, i direktiv 2002/22[...]?
  - 3) Er den nationale lovgivning, der er fastsat i punkt 4.5.4 i [reglerne] for adgang [til alarmtjenester] [...] som bl.a. bestemmer, at udbydere af offentlige mobilnet skal stille lokaliseringsfaciliteter til rådighed med en nøjagtighed som basisstationsdækningen (sektor) (mobil-ID), men som ikke specificerer den minimumsnøjagtighed (hvad angår afstanden), med hvilken basisstationer skal stille opkaldslokaliseringsfaciliteterne til rådighed, eller hvor tæt på hinanden basisstationerne skal være opstillet, forenelig med artikel 26, stk. 5, i direktiv 2002/22[,...], der bestemmer, at de kompetente tilsynsmyndigheder skal fastsætte kriterier for, hvor nøjagtige og pålidelige de opkaldslokaliseringsfaciliteter skal være, der stilles til rådighed?
  - 4) Såfremt det første spørgsmål og/eller det andet spørgsmål besvares således, at en medlemsstat skal sikre, at der etableres lokaliseringsfaciliteter i henhold til artikel 26, stk. 5, i direktiv 2002/22[,...], og/eller det tredje spørgsmål besvares således, at den nationale lovgivning er uforenelig med artikel 26, stk. 5, i direktiv 2002/22[,...], der bestemmer, at de kompetente tilsynsmyndigheder skal fastsætte kriterier for, hvor nøjagtige og pålidelige de opkaldslokaliseringsfaciliteter skal være, der stilles til rådighed, skal en national ret da, når den træffer afgørelse om problemstillingen om erstatning, fastslå en direkte årsagsforbindelse mellem tilsidesættelsen af EU-retten og den af privatpersoner lidte skade, eller er det tilstrækkeligt i henhold til national ret og/eller national retspraksis at fastslå en indirekte årsagsforbindelse mellem de ulovlige handlinger og den af privatpersoner lidte skade som tilstrækkelig til at ifalde ansvar?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Om det første og det andet spørgsmål

- 18 Med det første og det andet spørgsmål, der skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 26, stk. 5, i direktiv 2002/22 skal fortolkes således, at bestemmelsen pålægger medlemsstaterne en forpligtelse til at sikre, at de relevante virksomheder gratis stiller opkaldslokaliseringsfaciliteter til rådighed for den myndighed, der håndterer alarmopkald til 112, så snart opkaldet når frem til den pågældende myndighed, herunder i tilfælde af, at opkaldet foretages fra en mobiltelefon uden SIM-kort.
- 19 Indledningsvis bemærkes, at den italienske regering i sine skriftlige indlæg for Domstolen har gjort gældende, at en sådan situation ikke er omfattet af anvendelsesområdet for artikel 26, stk. 5, i direktiv 2002/22, men reguleres af hver enkelt medlemsstats nationale ret, i det foreliggende tilfælde litauisk ret.
- 20 I denne forbindelse er det tilstrækkeligt at bemærke, at genstanden for det første og det andet spørgsmål netop er, om artikel 26, stk. 5, i direktiv 2002/22 kan anvendes i en situation som den, der ligger til grund for tvisten i hovedsagen. Den forelæggende ret har med spørgsmålene således ikke anmodet Domstolen om en fortolkning af litauisk ret, men om en fortolkning af EU-retten, særligt direktiv 2002/22.
- 21 Hvad angår besvarelsen af disse spørgsmål fremgår det af selve ordlyden af artikel 26, stk. 5, i direktiv 2002/22, at »samtlige opkald til det fælleseuropæiske alarmnummer« er omfattet af pligten til at stille lokaliseringsoplysninger om den kaldende part til rådighed.
- 22 Det skal ligeledes bemærkes, at Domstolen allerede har fastslået, at det fulgte af artikel 26, stk. 3, i direktiv 2002/22, i dens oprindelige udgave, som svarer til samme artikels stk. 5 i den nuværende udgave af direktivet, at denne bestemmelse pålægger medlemsstaterne, forudsat at det er teknisk muligt, en resultatforpligtelse, som ikke er begrænset til at indføre hensigtsmæssige regler, men som også opstiller krav om, at lokaliseringsoplysningerne for alle, der foretager et opkald til 112, rent faktisk videregives til alarmtjenesterne (dom af 11.9.2008, Kommissionen mod Litauen, C-274/07, EU:C:2008:497, præmis 40).
- 23 Det kan således ikke antages, at opkald til 112, der foretages fra en mobiltelefon uden SIM-kort, er udelukket fra denne bestemmelses anvendelsesområde.
- 24 Følgelig skal det første og det andet spørgsmål besvares med, at artikel 26, stk. 5, i direktiv 2002/22 skal fortolkes således, at bestemmelsen pålægger medlemsstaterne en pligt til, i det omfang det er teknisk muligt, at sikre, at de relevante virksomheder gratis stiller opkaldslokaliseringsfaciliteter til rådighed for den myndighed, der håndterer alarmopkald til 112, så snart opkaldet når frem til den pågældende myndighed, herunder når opkaldet foretages fra en mobiltelefon uden SIM-kort.

Det tredje spørgsmål

- 25 Med det tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om den nationale lovgivning, der fastsætter kriterierne for, hvor nøjagtige og pålidelige de oplysninger om lokalisering af den person, der foretager et opkald til 112, skal være, er i overensstemmelse med artikel 26, stk. 5, i direktiv 2002/22.

- 26 Særligt har den forelæggende ret, som det fremgår af denne doms præmis 9, udtrykt tvivl om, hvorvidt en medlemsstat kan begrænse sig til at bestemme, at oplysninger om lokaliseringen af en person, der foretager et opkald til 112, skal gives med en nøjagtighed som basisstationsdækningen. Det kan af operatørerne nemlig kræves, at de oplysninger, der gives, med en minimumsnøjagtighed skal angive den kaldende parts afstand fra den basisstation, hvorigennem hans opkald er blevet transmitteret. Endvidere har den fremhævet, at den gældende litauiske lovgivning hverken indeholder bestemmelser om, hvor tæt på hinanden basisstationerne skal være opstillet, eller fastsætter en maksimal afstand mellem disse.
- 27 I denne forbindelse bemærkes indledningsvis, at det i henhold til Domstolens praksis påhviler den nationale ret at undersøge, om en national lovgivning er forenelig med EU-retten, idet Domstolen, når den træffer præjudiciel afgørelse på grundlag af artikel 267 TEUF, alene kan forsyne den forelæggende ret med fortolkningsbidrag vedrørende EU-retten, således at den forelæggende ret selv kan vurdere spørgsmålet om den nationale foranstaltnings forenelighed (jf. i denne retning dom af 1.7.2014, Ålands Vindkraft, C-573/12, EU:C:2014:2037, præmis 126).
- 28 På denne baggrund skal det tredje spørgsmål omformuleres, og det skal lægges til grund, at den forelæggende ret med dette spørgsmål i det væsentlige ønsker oplyst, om artikel 26, stk. 5, i direktiv 2002/22 skal fortolkes således, at bestemmelsen overlader medlemsstaterne en skønsbeføjelse ved fastsættelsen af kriterierne for, hvor nøjagtige og pålidelige de oplysninger om lokalisering af den part, der foretager et opkald til 112, skal være, som gør det muligt for dem at begrænse disse til en identifikation af den basisstation, der har viderebragt opkaldet.
- 29 Som den litauiske regering og Europa-Kommissionen har fremhævet i deres indlæg for Domstolen, fremgår det af ordlyden af artikel 26, stk. 5, sidste punktum, i direktiv 2002/22, at medlemsstaterne råder over et vist skøn ved fastsættelsen af kriterierne for, hvor nøjagtige og pålidelige de oplysninger om lokalisering af den person, der foretager et opkald til 112, som relevante virksomheder skal stille gratis til rådighed for den myndighed, der håndterer alarmopkald i overensstemmelse med samme stykkes sidste punktum, skal være.
- 30 Det skal imidlertid bemærkes, at det af 36. betragtning til direktiv 2002/22 og af 39. betragtning til direktiv 2009/136 fremgår, at den obligatoriske tilrådighedsstillelse af opkaldslokaliseringsfaciliteter tilsigter at øge beskyttelsen og sikkerheden for brugerne af 112 og at bistå alarmtjenesterne ved udførelsen af deres opgaver.
- 31 Kriterierne for, hvor nøjagtige og pålidelige opkaldslokaliseringsfaciliteterne skal være, skal således under alle omstændigheder, i det omfang, det er teknisk muligt, sikre en lokalisering af denne kaldende parts placering, der er så pålidelig og nøjagtig, som det er nødvendigt for at gøre det muligt for alarmtjenesterne at komme den pågældende til hjælp på effektiv vis.
- 32 Den skønsbeføjelse, som medlemsstaterne råder over ved fastsættelsen af disse kriterier, begrænses således af behovet for at sikre, at de oplysninger, der fremsendes, er brugbare for at muliggøre en effektiv opkaldslokalisering, og følgelig, at alarmtjenesterne kan yde hjælp.
- 33 Eftersom denne bedømmelse er af yderst teknisk karakter og er nært forbundet med de særlige karakteristika ved det litauiske telekommunikationsnet, tilkommer det den forelæggende ret at foretage denne bedømmelse.
- 34 Det tredje spørgsmål skal derfor besvares med, at artikel 26, stk. 5, i direktiv 2002/22 skal fortolkes således, at bestemmelsen overlader medlemsstaterne en skønsbeføjelse ved fastsættelsen af kriterierne for, hvor nøjagtige og pålidelige oplysningerne om lokaliseringen af den person, der foretager et opkald til 112, skal være, idet det imidlertid præciseres, at de kriterier, de fastsætter, i det omfang det

er teknisk muligt, skal sikre en lokalisering af den kaldende parts placering, der er så pålidelig og nøjagtig, som det er nødvendigt for at gøre det muligt for alarmtjenesterne at komme den kaldende part til hjælp på effektiv vis, hvilket det påhviler den forelæggende ret at bedømme.

Det fjerde spørgsmål

- 35 Med det fjerde spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om EU-retten skal fortolkes således, at når det i henhold til en medlemsstats nationale ret anses for tilstrækkeligt til, at staten ifalder ansvar, at der fastslås en indirekte årsagsforbindelse mellem de nationale myndigheders ulovlige handlinger og den af en privatperson lidte skade, skal en sådan indirekte årsagsforbindelse mellem en tilsidesættelse af EU-retten, der kan tilregnes denne medlemsstat, og den af en privatperson lidte skade ligeledes anses for tilstrækkelig til, at den pågældende medlemsstat ifalder ansvar for denne tilsidesættelse af EU-retten.
- 36 I sine indlæg for Domstolen har den litauiske regering bestridt, at det er tilstrækkeligt til, at den litauiske stat i henhold til national ret ifalder ansvar, at der fastslås en indirekte årsagsforbindelse mellem den begåede ulovlighed og den lidte skade. Ifølge den litauiske regering fremgår det af de gældende litauiske bestemmelser, at der skal fastslås en direkte årsagsforbindelse mellem den af de nationale myndigheder begåede ulovlighed og tilsidesættelsen af retten for den privatperson, der har lidt en skade, for at staten ifalder ansvar.
- 37 Det er i denne forbindelse tilstrækkeligt at bemærke, at det ikke inden for rammerne af det ved artikel 267 TEUF fastsatte retslige samarbejde tilkommer Domstolen at anfægte eller efterprøve rigtigheden af den fortolkning af den nationale lovgivning, som den forelæggende ret har foretaget (dom af 26.3.2015, Macikowski, C-499/13, EU:C:2015:201, præmis 51 og den deri nævnte retspraksis).
- 38 Hvad angår besvarelsen af det fjerde spørgsmål bemærkes, at en af de betingelser, der skal være opfyldt, for at staten ifalder erstatningsansvar for skader, som er forvoldt borgerne på grund af tilsidesættelser af EU-retten, der må tilregnes staten, er betingelsen om, at der foreligger en direkte årsagsforbindelse mellem denne tilsidesættelse og den af disse borgere lidte skade (jf. i denne retning dom af 4.10.2018, Kantarev, C-571/16, EU:C:2018:807, præmis 94 og den deri nævnte retspraksis).
- 39 Det fremgår imidlertid af Domstolens praksis, at i tilfælde af en tilsidesættelse af EU-retten, som kan tilregnes staten, er det inden for rammerne af de nationale erstatningsregler, at staten skal erstatte det forvoldte tab, idet betingelserne i de nationale lovgivninger for erstatning af skader dog ikke må være mindre fordelagtige end dem, der gælder for tilsvarende søgsmål efter national ret (ækvivalensprincippet) (jf. i denne retning dom af 4.10.2018, Kantarev, C-571/16, EU:C:2018:807, præmis 123 og den deri nævnte retspraksis).
- 40 Det følger heraf, at når det i henhold til en medlemsstats nationale ret, som fortolket i national retspraksis, anses for tilstrækkeligt til, at staten ifalder ansvar, at der fastslås en indirekte årsagsforbindelse mellem denne medlemsstats tilsidesættelse af national ret og den lidte skade, skal en indirekte årsagsforbindelse mellem en tilsidesættelse af EU-retten, der kan tilregnes den pågældende medlemsstat, og den af privatpersoner lidte skade ligeledes anses for tilstrækkelig til, at den pågældende medlemsstat ifalder ansvar for denne tilsidesættelse.
- 41 Følgelig skal det fjerde spørgsmål besvares med, at EU-retten skal fortolkes således, at når det i henhold til en medlemsstats nationale ret anses for tilstrækkeligt til, at staten ifalder ansvar, at der fastslås en indirekte årsagsforbindelse mellem denne medlemsstats tilsidesættelse af national ret og den af en privatperson lidte skade, skal en sådan indirekte årsagsforbindelse mellem en tilsidesættelse af EU-retten, der kan tilregnes den pågældende medlemsstat, og den af en privatperson lidte skade ligeledes anses for tilstrækkelig til, at den pågældende medlemsstat ifalder ansvar for denne tilsidesættelse af EU-retten.

Sagsomkostninger

- 42 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Fjerde Afdeling) for ret:

- 1) Artikel 26, stk. 5, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/22/EF af 7. marts 2002 om forsyningspligt og brugerrettigheder i forbindelse med elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (forsyningspligtdirektivet), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/136 af 25. november 2009, skal fortolkes således, at bestemmelsen pålægger medlemsstaterne en pligt til, i det omfang det er teknisk muligt, at sikre, at de relevante virksomheder gratis stiller opkaldslokaliseringsfaciliteter til rådighed for den myndighed, der håndterer alarmopkald til det fælleseuropæiske alarmnummer »112«, så snart opkaldet når frem til den pågældende myndighed, herunder når opkaldet foretages fra en mobiltelefon uden SIM-kort.
- 2) Artikel 26, stk. 5, i direktiv 2002/22, som ændret ved direktiv 2009/136, skal fortolkes således, at bestemmelsen overlader medlemsstaterne en skønsbeføjelse ved fastsættelsen af kriterierne for, hvor nøjagtige og pålidelige oplysningerne om lokaliseringen af den person, der foretager et opkald til det fælleseuropæiske alarmnummer »112«, skal være, idet det imidlertid præciseres, at de kriterier, de fastsætter, i det omfang det er teknisk muligt, skal sikre en lokalisering af den kaldende parts placering, der er så pålidelig og nøjagtig, som det er nødvendigt for at gøre det muligt for alarmtjenesterne at komme den kaldende part til hjælp på effektiv vis, hvilket det påhviler den forelæggende ret at bedømme.
- 3) EU-retten skal fortolkes således, at når det i henhold til en medlemsstats nationale ret anses for tilstrækkeligt til, at staten ifalder ansvar, at der fastslås en indirekte årsagsforbindelse mellem denne medlemsstats tilsidesættelse af national ret og den af en privatperson lidte skade, skal en sådan indirekte årsagsforbindelse mellem en tilsidesættelse af EU-retten, der kan tilregnes den pågældende medlemsstat, og den af en privatperson lidte skade ligeledes anses for tilstrækkelig til, at den pågældende medlemsstat ifalder ansvar for denne tilsidesættelse af EU-retten.

Underskrifter